

KINDEREN BOVENAAN!

Mishandeling, verwaarlozing en gebrekkige opvoedingscapaciteiten vragen om een twee-sporen-aanpak:

1. ouders krijgen structurele ondersteuning bij hun opvoedingstaak (voorbereiding, facilitering en toerusting);
2. waar problemen zijn, wordt onmiddellijk en adequaat gereageerd (hulp op maat voordat een kind beschadigd is of zelfs voordat het geboren is).

We schatten de uitvoering van lokale structurele ondersteuning op € 1 miljard per jaar. Dat is € 5.000,- voor elke baby die jaarlijks wordt geboren.

Neem de 5 van RAAK integraal op in het nieuwe regeerakkoord:

1 Wetgeving & Beleid stellen belangen van het kind centraal

De belangen en rechten van het kind worden leidraad en toetssteen voor alle beleidsvoornemens.

Er komt een Minister van Jeugd en Gezin voor een actief en innovatief jeugdbeleid.

Lokaal komen er Wethouders voor Jeugdbeleid.

Een Kinderombudsman behandelt klachten en zet aan tot verbetering.

2 Ouders krijgen in de buurt alle steun die ze nodig hebben

Ouders ontvangen brede, tijdige ondersteuning en hulp op maat om kinderen gezonder op te laten groeien.

Oudercurricula's.

Vadermoeder-groepen.

Ervaringsgroepen.

Betere en ruimere verlaafregelingen.

Betere en meer kinderopvang.

Betere (waar nodig hogere) kinderbijdrag als opvoedgeld.

Betere pleegzorg op tijd.

3 Onderwijs helpt bij persoonlijkheids- en burgerschapsvorming

Basisonderwijs draagt bij aan persoonlijkheids- en democratische vorming en geeft les in verzorging en opvoeding.

Psycho-educatie.

Democratisch burgerschap.

Verantwoord ouderschap.

4 De leefomgeving maken we veiliger

De veiligheid van kinderen krijgt overal voorrang, in de buurt en in de media.

Scholen en buurten worden beter ingericht voor kinderen.

Veel aandacht voor emotionele veiligheid.

Voorvarende aanpak van pesten.

Veilig internet.

5 Jeugdzorg krijgt een kwaliteitsimpuls

Uitbreiding en kwaliteitsverbetering verminderen en voorkomen de problematiek.

Lokale Centra voor Jeugd en Gezin.

Regionale Kinder- en Jeugdtraumacentra.

Therapeutische pleeggezinnen.

Nieuwe heldere werkmethoden om te signaleren, bespreken, melden.

RAAK is een platform van wetenschappers en professionals die betrokken zijn bij jeugd en gezin. RAAK is ontstaan vanuit het besef dat we als gemeenschap meer moeten en kunnen doen om kinderen veilig te laten opgroeien en dat ouders daar steun bij horen te krijgen. RAAK signaleert, adviseert, is gesprekspartner en komt met praktijkgerichte oplossingen voor de ernstige problemen rond kindertijd en opvoeding.

Bestuur RAAK: Drs. C. Boos - voorzitter
Prof. M. J. Willems - vice-voorzitter
Th. Heyman - secretaris, K. Jansen - penningmeester, M. S. Meuwese en F. Pijak.
RAAK
p/a Defence for Children International Nederland
Postbus 75297, 1070 AG Amsterdam
Tel 020 - 420 37 71, Fax 020 - 420 38 32
e-mail: raak@defenceforchildren.nl

www.raak.org

RAAK
Defence for Children International Nederland

een realisering op dit moment te te vinden op www.raak.org

RAAK 2000 – 2010

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Visie	5
3. Missie en doelstellingen	6
4. Geschiedenis	7
5. Het nieuwe RAAK	18

RAAK dankt in het bijzonder de Bernard van Leer Foundation, Dimence Overijssel en Stichting Kinderpostzegels Nederland alsmede alle vrijwilligers en donateurs voor hun steun en belangrijke financiële bijdragen.

Inleiding

RAAK staat voor Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling.

De actiegroep is in januari 2000 door prof. dr. A. van Dantzig, prof. mr. dr. J. Willems en mr. S. Meuwese opgericht. De oprichting vond plaats naar aanleiding van de promotie van Willems aan de Universiteit Maastricht op het proefschrift *'Wie zal de opvoeders opvoeden?'*. Dit behandelt de aanpak van kindermishandeling in Nederland aan de hand van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat 8 maart 1995 voor Nederland in werking is getreden.

Medeoprichter en oud voorzitter van RAAK prof. Van Dantzig († 2005)

De omvang van kindermishandeling in Nederland is onlangs pijnlijk duidelijk geworden. De onderzoeksresultaten van de wetenschappelijke studies van de Universiteit van Leiden en de Vrije Universiteit in Amsterdam gepresenteerd in april 2007 liegen er niet om. De ernst van de situatie van de kinderen en jongeren blijkt veel groter dan tot nu toe werd vermoed. Het aantal van minimaal 107.000 mishandelde kinderen per jaar overschrijdt alle eerdere schattingen. En wij kunnen niet genoeg op deze feiten hameren, zeker 15 kinderen sterven jaarlijks als gevolg van kindermishandeling.¹

De nieuwe programmaminister voor Jeugd en Gezin, André Rouvoet bood op 5 juli 2007 aan de Tweede Kamer het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *"Kinderen Veilig Thuis"* aan, waarin de aanpak van kindermishandeling in de komende jaren gebaseerd wordt op de landelijke invoering van de Regio RAAK-werkmethode. Het was Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling (RAAK) die in 2002 het initiatief heeft genomen om kindermishandeling aan te pakken door effectievere en efficiëntere inzet van bestaande instellingen.

Op 25 april 2007 nam de Tweede Kamer een motie aan om de RAAK-werkmethode in heel Nederland in te voeren. Vanaf 1 januari 2008 ging de landelijke implementatie van start en in 2011 moet deze dekkend toegepast zijn. Het beleidsplan van Minister Rouvoet en in het bijzonder het Actieplan Aanpak Kindermishandeling maken duidelijk dat diverse programma-punten van RAAK formeel gezien werkelijkheid zijn geworden. Is daarmee het werkveld van RAAK verdwenen? Zeker niet. Juist nu is actie en reflectie nodig over wat kindermishandeling is en wat in Nederland wordt gedaan en vooral wat nog gedaan moet worden ter bestrijding van kindermishandeling.

Voor RAAK betekent een omvang van ruim 3 tot 6000 mishandelde kinderen op de 100.000 dat de Nederlandse samenleving als gemeenschap zichzelf decennia lang onvoldoende heeft toegerust om haar kinderen op een zodanige manier op te voeden dat zij zich in voldoende mate kunnen ontwikkelen tot burger, partner, werknemer en met name ouder. Im-

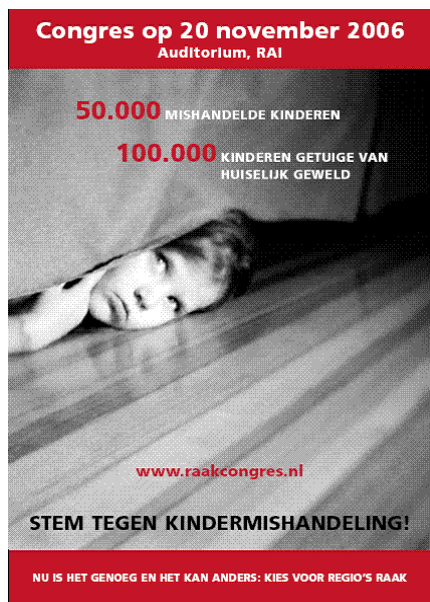
¹ Ned Tijdschr Geneeskd. 2010;154: A2285 via: <http://www.nvtg.nl/publicatie/Niet-natuurlijk-overlijden-door-kindermishandeling-gerechtelijke-secties-1996-2009>

plementatie van een eenduidige opvoedwijze - waarden en opvoednormen in de samenleving als betref het een goede vaccinatie of een nationaal geldig CBR-examen - lijkt stuk te lopen op 2 grote belemmeringen:

- het feit dat kinderbelenen als het gaat om overheidsbeleid bij vier ministeries (Onderwijs, Jeugd & Gezin, VWS, Justitie) in handen zijn. Een fenomeen waar Operatie JONG onder leiding van Van Eijck getracht heeft iets aan te doen;
- het feit dat ouders en opvoeders in Nederland minimaal 10 miljoen stemmen hebben en zo een dominant vormen waar politici met een bepaalde opvoedvisie liever niet door willen worden afgerekend.

Zo lijkt opvoeden toch iets dat alleen bij gezinnen in problematische opvoedsituaties een problematisch item wordt en een maatschappelijk thema dat in de taboesfeer blijft hangen, terwijl opvoeden ten eerste een thema moet zijn dat gemeenschappelijk beschreven vaardigheden, manieren, waarden en normen omvat en een thema van de samenleving als geheel moet zijn. Samen opvoeden kan kindermishandeling in aard en omvang doen afnemen; buitenlandse studies hebben dit reeds bewezen.

Natuurlijk is kindermishandeling nooit geheel en al uit te bannen, maar wanneer wij als gemeenschap met elkaar streven naar een aantal lager dan 50 per 100.000, zou dat wellicht binnen 30 jaar te verwezenlijken zijn. (Het heeft ook ruim 30 jaar geduurd voor een andere mentaliteit ten aanzien van roken en gezondheid door overheid en bevolking is overgenomen.)

RAAK-congres ten tijde van Balkenende III mede georganiseerd met uitgeverij SWP/LogaCom

2. Visie

Het devies van RAAK luidt dat aanpak en preventie van kindermishandeling² een zaak is *vàn en voor* de gehele samenleving.

'Kindermishandeling is het doen en laten van ouders of anderen in een soortgelijke positie te opzichte van een kind dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt van diens veiligheid of welzijn.'

Immers kindermishandeling leidt tot grote persoonlijke en maatschappelijke schade, die in termen van leed nauwelijks uit te drukken en in termen van geld bijkans onbecijferbaar is.

'Zinloos' geweld, diefstal, overlast, brandstichting en pesten zijn in feite gedragsvormen die erop kunnen duiden dat kindermishandeling, die in de beslotenheid van het gezin plaatsvindt, naar de samenleving verplaatst dan wel overgedragen wordt.

Kindermishandeling is een symptoom van de ontoereikendheid van veel ouders om hun kinderen een minimaal verantwoorde opvoeding te geven. Opvoedingsonderwijs, ondersteuning, hulp bij en informatie over opvoeding, dat zijn de middelen die ingezet kunnen worden om te bewerkstelligen dat volgende generaties kinderen als evenwichtige personen en burgers aan de samenleving een bijdrage kunnen leveren.

Dat vergt misschien wel een vierde emancipatiegolf, die van ouders en kinderen.

Hoewel de risico's voor kindermishandeling – en daarmee tevens voor het ontstaan van jeugdcriminaliteit en geweld – bekend zijn, wachten de samenleving en de politiek af tot die risico's tot veelal onherstelbare schade voor het kind hebben geleid.

RAAK acht het bijzonder zinvol om het bestrijden van kindermishandeling als een onderdeel van medeverantwoordelijkheid van de gemeenschap voor de opvoeding van kinderen waar te maken door het aanbieden van advies en hulp aan alle ouders. Ouders hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. 'De Staten verlenen passende ondersteuning aan ouders...bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen...', aldus art. 18 van het Verdrag inzake de rechten van het Kind. Ouders hebben daarmee het morele en wettelijke recht op hulp c.q. assistentie bij het waar maken van hun verantwoordelijkheid. RAAK staat voor het aanpakken van kindermishandeling, maar dat betekent dat RAAK dus ook staat voor het verzilveren van dat recht.

² Baartman H. 'Het begrip kindermishandeling, pleidooi voor een herbezinning en bezonnen beleid.' Haarlem Augeo uitgave 2009

3. Missie en doelstellingen

In de stichtingsstatuten worden in artikel 2 de volgende doelstellingen omschreven:

*1. Het bevorderen van een effectieve sluitende aanpak van kindermishandeling, **gebaseerd op de universele rechtsgrondslag van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind**; in het bijzonder door middel van een kindgericht gezinsbeleid met als oogmerk:*

- verbetering van de kwaliteit van opvoeding door middel van opvoedingsvoorzieningen voor alle ouders; daadwerkelijke bescherming van kinderen tegen mishandeling, misbruik en verwaarlozing;
- actieve participatie van kinderen en ouders op alle terreinen die de taken van gezinnen en de ontwikkeling van kinderen raken;
- herstel en sociale herintegratie van mishandelde kinderen en in hun jeugd mishandelde volwassenen.

2. De Stichting tracht bovengenoemd doel te bereiken door het:

- organiseren van bijeenkomsten en manifestaties; geven van voorlichting;
- uitgeven van publicaties;
- bevorderen van de samenwerking met en tussen verwante organisaties;
- anderszins bevorderen van de reflectie en maatschappelijke discussie over een kindgericht gezinsbeleid en de aanpak van kindermishandeling;
- voeren van actie;
- en voorts alles wat daarmee in de meest uitgebreide zin des woords verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Onderstaande verslag is de weergave van hetgeen RAAK de afgelopen 9 jaar heeft ondernomen om deze doelstellingen te verwezenlijken en wat zij de komende jaren wil ondernemen om dit te blijven doen.³

³ RAAK is natuurlijk in het bijzonder een 'Artikel 19 stichting'. Voor kinderen wordt dit artikel op de website van het Kinderrechtencollectief als volgt omschreven.

Artikel 19 Bescherming tegen kindermishandeling

Het kind heeft recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

4. Geschiedenis

4.1. Oprichting.

De voorgeschiedenis van RAAK ligt besloten in de vraag die professor Andries van Dantzig op 20 oktober 1999 stelde op het symposium in Maastricht naar aanleiding van het proefschrift van mr. J. Willems over de maatschappelijke en staatsrechtelijke verantwoordelijkheid voor de problematiek van kindermishandeling: Waar is de buitenparlementaire oppositie tegen kindermishandeling? Die vraag werd een oproep voor een nieuwe maatschappelijke beweging. In het voorjaar 2000 werd door het drietal prof. mr. A. van Dantzig, mr. dr. J. Willems en mr. S. Meuwese RAAK opgericht als een reflectie- en actiegroep aanpak kindermishandeling. In november 2000 werd het eerste Raakmanifest met een pakket van tien eisen aan de toenmalige minister president Kok overhandigd. Daarmee was de eerste politieke actie een feit. Saillant detail: gemiddelde leeftijd van de 'rebellens' was ongeveer 60 jaar.

RAAK was tot dan toe een project onder de hoede van Defence for Children International. Op 16 mei 2001 werd Stichting RAAK opgericht. Daardoor werd het mogelijk zelfstandig donaties te ontvangen en fondsen te werven om de doelstellingen te verwezenlijken.

4.2. Een decennium RAAK

Oktober 1999

De actiegroep wordt door prof. dr. A. van Dantzig, mr. S. Meuwese en mr. dr. J. C. M. Willems opgericht. Zij verzamelen al snel 50 vrijwillige leden uit allerlei geledingen en instellingen (wetenschap, opleiding en praktijk) van de samenleving, het Raakplatform. Dit Platform komt vier keer per jaar bijeen en informeert en adviseert het bestuur.

De oprichting vond plaats naar aanleiding van een studiedag in oktober 1999 aan de Universiteit Maastricht over het proefschrift van Willems *'Wie zal de opvoeders opvoeden?'*. Dit behandelt de aanpak van kindermishandeling in Nederland aan de hand van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat voor Nederland 8 maart 1995 in werking is getreden.

Januari 2000

Tot het bestuur treedt toe Carla Tromp.

November 2000

Het Raakmanifest *"Als elk jaar 50 kinderen doodgaan door kindermishandeling doen we het niet goed genoeg"* wordt aan toenmalig premier Kok overhandigd. Het manifest bevat korte informatie over de aard en omvang van kindermishandeling en 10 stellingen die beschrijven waar RAAK voor staat. Een daarvan luidt *'Geweld tegen kinderen is ontoelaatbaar'*.

Dit manifest is tot stand gekomen met financiële medewerking van de Bernard van Leer Foundation.

RAAK start een actieve lobby bij bewindslieden, kamerleden en ambtenaren om een gedegen aanpak van kindermishandeling op de agenda van de Tweede Kamer te krijgen.

Januari 2001

Tot het bestuur treedt toe Thomas Heyman, begin 2000 aangesteld als kwartiermaker voor RAAK.

Mei 2001

Te Amsterdam wordt de Stichting RAAK opgericht. RAAK vestigt zich op het adres van DCI (Defence for Children International).

Gedurende 2000 en 2001 publiceren Van Dantzig, Willems en Meuwese artikelen over kindermishandeling en de rechten van het kind in diverse juridische en pedagogische tijdschriften waaronder het Nederlands Tijdschrift voor Jeugdzorg. Regelmatig is van Dantzig als woordvoerder in diverse actualiteitenprogramma's op televisie te zien.

In de statuten en het beleidsplan van de stichting worden de 10 stellingen als beginselen opgenomen.

Begonnen wordt met het werven van fondsen.

Augustus 2001

Op initiatief van Carla Tromp ontstaat voor een tweede actie '*De professorenbrief*'. 400 professoren van alle universiteiten van Nederland worden benaderd met het verzoek of zij een open brief aan regering en parlement willen onderschrijven, waarin RAAK met hen pleit voor het door de overheid scheppen van voorwaarden om alle ouders opvoedingsondersteuning te bieden.

Doelstelling is de brief te versturen op 7 december vlak voor het moment van vergaderen van de Vaste Kamercommissie over kindermishandeling op 11 december 2001.

December 2001

De brief lijkt elk effect te missen doordat om uiteenlopende redenen de vergadering niet door gaat. Enige weken later valt het kabinet.

Januari 2002

Een van de fundamentele doelstellingen van RAAK is het in den lande diverse proefregio's te starten, waar de hulpverlening aan kinderen en jeugdigen in staat gesteld wordt alles te doen waarvoor zij bedoeld is. Prof. dr. Jo Hermanns werkt dit plan samen met Myra ter Meulen verder uit. Staatssecretaris Vliegthart wordt bereid gevonden van gedachten te wisselen.

Februari 2002

Een eerste overleg vindt plaats met een grote groep (12) reclamemakers die onder bezielen- de leiding van Boudewijn de Vries en Frits Pijtak in Amstelveen bij elkaar zijn gekomen met als doel om middels een publiekscampagne en diverse gerichte acties kindermishandeling onder de aandacht van het grote publiek te brengen. Al snel worden zij tot 'extra-RAAK' gedoopt.

Maart 2002

Gemeld wordt dat VWS wel oren heeft naar de plannen van RAAK voor proefregio's.

April 2002

Extra-RAAK stelt zich als doel om voor het eerst in de geschiedenis de aanpak van kindermishandeling in het regeerakkoord te krijgen.

Het heeft heel wat voeten in de aarde, maar gezamenlijk slagen wij in onze opzet. Pag. 8 van het regeerakkoord van het eerste kabinet Balkenende bevat de volgende zinsnede:

'Er komt verbetering van preventie en repressie van kindermishandeling en van zedendelicten ten aanzien van kinderen.'

Deze actie heeft ongeveer €12.000 gekost, maar zou zonder de vrijwillige bijdrage qua daadwerkelijke kosten begroot kunnen worden op €120.000 ware het niet dat enkele bedrijven waaronder De Volkskrant, NRC (gratis advertenties), CAPS, Aandebak (reclame, teksten, afwerking lay out) enz. hun belangenloze medewerking aan dit alles hebben verleend. Aardige bijkomstigheid van de actie is dat RAAK ook een eigen door CAPS beheerde website krijgt: www.stopkindermishandeling.nl

Mei 2002

Een grote schenking van een anonieme donor maakt het RAAK mogelijk een oud initiatief nieuw leven in te blazen, de zogenoemde 'toogdag', een 'symposium waarop deskundigen, politici, hulpverleners, wetenschappers en slachtoffers elkaar ontmoeten en kort getuigenis afleggen van hun bevindingen.

Onder de titel *'Morgen niet meer'* wordt begonnen met de voorbereidingen voor deze dag. Als datum wordt 20 november 2002 gepland, de internationale dag van de Rechten van het Kind.

Juni/juli 2002

De subsidieaanvraag voor de inmiddels tot 'startregio's' omgedoopte proefregio's gaat de deur uit en wordt door VWS in juli gehonoreerd. Jo Hermanns en Myra ter Meulen kunnen een begin maken met de werving en selectie van regio's.

Oktober 2002

15 oktober, in de nacht na de begrafenis van prins Claus, valt het eerste kabinet Balkenende. De aanpak van kindermishandeling heeft 84 dagen in het regeerakkoord gestaan. RAAK besluit terstond om een tweede politieke actie te plannen voor 2003 om in ieder geval te voorkomen dat een nieuw regeerakkoord geen paragraaf zal bevatten. RAAK wil meer.

November 2002

Zeker 1100 bezoekers telt de manifestatie *'Morgen niet meer'*, door RAAK samen met Paul Roosenstein van SWP/Logacom georganiseerd. Ondanks het gewicht van het onderwerp en de beladen getuigenissen van slachtoffers die worden voorgelezen, via video getoond of door henzelf worden verteld is de sfeer in de RAI opgewekt en goed. De formule om beroepskrachten, politici, wetenschappers en (ex-)slachtoffers samen te brengen, werkt.

Het publiek reageert op het programma in eendrachtige verontwaardiging. De gedreven dagvoorzitster Els Meijer bevordert de saamhorigheid door een spontane actie te ontketenen, hetgeen resulteert in de verzending van een brandbrief van het RAAK-bestuur aan het demissionair kabinet Balkenende (zie onze website) ondertekend door de 1100 aanwezigen.

's Middags is de discussie tussen wetenschappers en politici van de VVD (Van Dijk), CDA (De Pater), LPF (Willemsen), SP (Kant) en PvdA (Arib) geanimeerd. Politic zeggen toe zich hard te zullen maken voor de startregio's.

Tijdens de manifestatie krijgt professor Van Dantzig uit handen van Cees Hoefnagels namens het NIZW en de VKM de Jan Brouwerprijs toegekend, een prijs voor projecten die tot doel hebben het voorkomen van kindermishandeling. Van Dantzig verklaart dat deze prijs door het RAAK-bestuur gezamenlijk verdiend is.

Januari 2003

RAAK heeft niet langzaam in een jas kunnen groeien. Binnen 'no time' werd RAAK een grote zaak, die zich via allerlei media manifesteerde in haar streven naar gemeenschapsverantwoordelijkheid voor het grootbrengen van kinderen. Er is een begin gemaakt met de voorbereidingen van hetgeen inmiddels de 'regio RAAK' is gaan heten. 21 regio's hebben zich aangemeld en 4 zijn gekozen. De subsidiegelden moeten zorgvuldig en consciëntieus besteed worden, een begeleidings- en onderzoekscommissie wordt in het leven geroepen... Helaas blijft onze map Kindermishandeling en Kinderdoding niet ongevuld. Elke week melden de kranten droeve berichten over maltraitering, gedode kinderen en hulpverlening die niet zorgvuldig genoeg opereerde.

In een oplage van 2500 stuks wordt met vrijwillige hulp van fotograaf Paul Steenbakker en vormgever Guus Ottens een magazine in A3 formaat gemaakt om de nieuw te installeren kamerleden te informeren over kindermishandeling en de visie van RAAK dienaangaande. Voor dit formaat wordt gekozen om te voorkomen dat de kamerleden het magazine na overhandiging in hun tas stoppen. Zij zullen het zichtbaar moeten blijven dragen.

Donderdag 30 januari posten ongeveer zestig mensen, die RAAK een warm hart toedragen van allerlei instellingen – waaronder Jeugdzorg Amsterdam en Twente – voor de ingang van de Tweede Kamer om kamerleden een exemplaar te overhandigen.

RAAK krijgt positieve reacties waaronder onderstaande:

'LS,

Hierbij wil ik U danken voor Uw inzet tegen kindermishandeling. De speciale uitgave die wij als Kamerleden vorige week op de installatiedag in handen gedrukt kregen, bracht de onacceptabele situatie van vele kinderen opnieuw onder de aandacht. Met mijn collega's uit de VWS en Justitiecommissies hoop ik tegen deze misstanden ook waar mogelijk op te treden. Uw inzet is daarbij van onschatbare waarde.

Met gepaste hoogachting,

Godelieve van Heteren, Kamerlid PvdA, woordvoerder stelsel gezondheidszorg.'

Februari 2003

Echter het bestuur wil met betrekking tot de in het magazine aan het woord komende oud-slachtoffers te zorgvuldig en daardoor te gekunsteld handelen. Het maakt de fout de ex-slachtoffers, die tijdens de manifestatie van november 2002 het publiek vertelden over hun ervaringen niet uit te nodigen voor de fotosessies, maar anoniem te citeren met daarbij een afbeelding van een ander persoon, die niet zichtbaar in beeld is gebracht.

Har Tortike schrijft het bestuur een brief, die in de resterende exemplaren van het magazine wordt bijgevoegd. Het citaat spreekt voor zich:

Anoniem

Wat opvalt is dat alle 'slachtoffers' in het zwarte magazine anoniem zijn. Ik vind dat niet goed. Niet iedereen die als kind mishandeling heeft meegemaakt is ongelukkig, kan er niet over spreken, voelt zich miskend, is definitief kapot. De acties en inzet van de Stichting RAAK vind ik enorm en belangrijk. Maar waarom een strategie met het beeld van 'anoniem machteloos slachtoffer' niet eens wijzigen bij de volgende campagne? Niet langer anoniem en machteloos. Dat zou bemoedigend kunnen werken voor anderen. Het gaat uit van kracht.

Har Tortike

Een les voor RAAK, en het bestuur neemt het ter harte.

Maart/april 2003

De heer Rob Jansen (53) wordt per 17 april 2003 benoemd als penningmeester. Thomas Heyman draagt zijn financiële taken per 01 juni 2003 aan hem over.

De heer Jansen heeft in de afgelopen 10 jaren bestuurlijke functies bekleed bij de beroepsorganisatie van accountants (NOvAA) en als schoolbestuurder. Hij is werkzaam in de financiële sector en heeft een opleiding als accountant genoten.

Ook in zijn huidige functie als lid van de Raad van Geschillen voorzitter van het Toetsersplatform - een onderdeel van de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants & Administratieconsulenten - en secretaris van de afdeling Zuid-Holland binnen de beroepsorganisatie NOvAA heeft hij ervaring bij het deelnemen aan bestuurlijke processen.

Mei 2003

In het regeerakkoord dat 16 mei verschijnt ('*Meedoen, meer werk, minder regels*') wordt aanpak van kindermishandeling niet expliciet genoemd zoals dat het geval was in het regeerakkoord Balkenende I. Wel bevat het regeerakkoord - weliswaar onder het kopje 'Veiligheid en justitiële keten' in plaats van 'Jeugdzorg' - de volgende zinsnede:

"Zo is het de taak van de ouders, gesteund door de sociale omgeving, om hun kinderen op te voeden. Er moet een systeem van jeugdzorg zijn, waarin bij *probleemsituaties* tijdig ondersteuning wordt geboden en adequaat wordt ingegrepen om ernstige schade te voorkomen (opvoedingsondersteuning, gezinscoaches). Kinderen en gezinnen mogen niet tussen wal en schip raken door afstemmingsproblemen tussen departementen, bestuurslagen en jeugdzorginstellingen."

Zoals het er inhoudelijk staat, komt het overeen met de doelstellingen van RAAK. Het RAAK-bestuur kan hierover tevreden zijn. Besloten wordt om op maandag 19 mei 2003 via de mail een brief te sturen naar alle Tweede-Kamerleden waarin RAAK zich optimistisch uitlaat over het regeerakkoord en de hoop uitspreekt dat het de komende vier jaar ook handen en voeten krijgt.

Maart tot oktober 2003

Inmiddels melden zich 23 regio's aan om als startregio te mogen gaan functioneren. Na overleg met VWS krijgt RAAK toestemming niet 2 maar 4 regio's aan te wijzen. Op 31 maart 2003 doet RAAK aan het Ministerie van VWS de rapporten '*Het bestrijden van kindermishandeling: welke aanpak werkt?*', geschreven door Jo Hermanns en '*Regio's Raak, Vijf plannen voor een programmatische aanpak van kindermishandeling*' door Jo Hermanns, en Myra ter Meulen toekomen.

Op 18 april 2003 hebben Andries van Dantzig, Jo Hermanns en Myra ter Meulen overlegd met vertegenwoordigers van het Ministerie van VWS. Op basis van de rapporten en het overleg is een keuze gemaakt voor de regio's. Er is afgesproken dat de Westelijke Mijnstreek, Zaanstreek/Waterland, Amsterdam Noord en Flevoland als Raakregio gaan fungeren. Nu de keuze voor de regio's is gemaakt kan gestart worden met de volgende fase, de uitvoering in de regio's, waarbij zorg gedragen zal worden voor de borging van de resultaten en waaraan een evaluatieonderzoek gekoppeld zal worden.

Er wordt door het bestuur een begin gemaakt met het aanzoeken van leden van de adviescommissie, die het bestuur, Jo Hermanns en Myra ter Meulen van feedback zal voorzien.

De adviescommissie bestaat uit:

- drs. A.C. van Es, voorzitter GGZ Nederland
- mr. R.S.T. van Rossem, hoofdofficier van Justitie arrondissementsparket Assen
- dr. N. van Oudenhoven, directeur International Child Development Initiative te Leiden.

Van een Amerikaans ondernemer verkrijgt RAAK gratis de rechten op de domeinnaam RAAK.org en vanaf 1 oktober 2003 is de website onder deze naam op het internet te vinden.

Augustus 2003

Vanwege zijn inzet voor RAAK bij de publiekscampagne in 2002 en zijn ervaring met PR is Frits Pijtak, directeur van reclamebureau CAPS Amstelveen aangezocht in het bestuur zitting te nemen. Met grote voortvarendheid neemt hij de verbetering van de RAAK-website onder zijn hoede. Van een Amerikaans ondernemer verkrijgt hij gratis de rechten op de naam RAAK.org en vanaf 1 oktober 2003 is de website onder deze naam op het net te vinden. De website is in drie delen gesplitst: www.raak.org met informatie over RAAK als stichting/organisatie, www.stopkindermishandeling.nl over de aanpak en preventie van kindermishandeling en www.samenopvoeden.nl met informatie over de regio's (doelen, nieuwsbrief, plannen en een platform voor vragen en discussie).

November 2003

Het is de idee van Paul Roosenstein, directeur van uitgeverij SWP om op 20 november jaarlijks een congres of manifestatie onder RAAK-auspiciën te laten plaatsvinden. Het thema dit jaar is: *'De maat is vol'*. Naar aanleiding van bijlage III uit het boek van Willems *'Wie zal de opvoeders opvoeden?'* waarin soorten en maten van kindermishandeling uitvoerig worden beschreven en toegelicht houdt Herman Baartman, hoogleraar preventie en hulpverlening inzake kindermishandeling een betoog over 'de maat nemen' van kindermishandeling. 's Middags praten vertegenwoordigers van diverse beroepsgroepen uit onderwijs, hulpverlening, kinderopvang en justitie over de mogelijkheden en onmogelijkheden om met elkaar over kindermishandeling beroepsmatig van gedachten te wisselen. Stan Meuwese, directeur van Defence for Children International en Raakbestuurslid sluit het congres af met een pleidooi voor één gezamenlijke attitude voor de aanpak en preventie van kindermishandeling: compassie, compassie, compassie.

Tijdens het congres wordt een door RAAK uitgegeven zakboekje uitgereikt dat een voorzet geeft voor een meldcode (geschreven door Paul Baeten) en een vertaling bevat van criteria van kindermishandeling door Cicchetti (vertaald door Jan Willems).

Maart 2004

Tijdens een feestelijke bijeenkomst in Lelystad, voorgezeten door Myra ter Meulen is het startschot voor de regio's gegeven. In haar inleiding gedenkt Ter Meulen de overleden prinses Juliana en verhaalt hoe graag deze eigenlijk maatschappelijk werkster had willen worden. De coördinatoren van de regio's houden ieder een flamboyante inleiding en zetten de plannen voor de komende drie jaar helder uiteen. Omdat een rouwperiode is afgekondigd voor bewindslieden kan mevrouw Ross-Van Dorp geen acte de présence geven maar laat zij weten onderzoek naar omvang van kindermishandeling in Nederland te laten uitvoeren, zaken die RAAK in haar manifest van oktober 2000 bepleitte.

November 2004

In november 2004 is er geen RAAK-congres, noch een manifestatie. Wel hebben Carla Boos (bestuurslid en werkzaam als eindredacteur van televisiedocumentaires) en haar collega Har Tortike hemel en aarde in Hilversum bewogen om de gezamenlijke omroepen van Nederland 3 een themaweek over kindermishandeling te laten verzorgen. Groot is onze voldoening dat zij daarin wonderwel slagen. Het wordt een uitzendweek met als thema *'Geheim geweld'*.

In de 47ste week die eindigt op zaterdag 20 november vinden rond preventie en aanpak van kindermishandeling een 13-tal uitzendingen plaats op Ned 3. Gemiddeld worden de uitzendingen door 322.000 kijkers bekeken en met een 7.7 hoog gewaardeerd.

De RVU geeft naar aanleiding van deze themaweek in samenspraak met RAAK een boekje uit met opvoedtips *'Als je het even niet meer weet'* alsmede een verzamel-dvd met alle uitgezonden programma's.

Stan Meuwese (bestuurslid) schrijft een lezenswaardig dagboek dat verschijnt in het laatste nummer van 2004 van het tijdschrift Terecht.

Tijdens de week zelf loopt een RAAK-actie in gezamenlijke organisatie met PLAN, Ecpat, NIZW Jeugd, Kinderpostzegels Nederland en Defence for Children die de aandacht vestigt op de lange wachtlijsten in de jeugdzorg en het overlijden van kinderen als gevolg van kindermishandeling. In tv-gidsen kan men een rode 'flyer' vinden met een briefkaart naar premier Balkenende. Men kan deze getekend naar RAAK toezenden, dat zal zorgen voor overhandiging. 765.000 flyers zijn verspreid; de respons is bijzonder mager: 7000 worden getekend teruggezonden. RAAK beraadt zich nog intern waardoor dit kan en wat te doen.

December 2004

Had RAAK-voorzitter Andries van Dantzig in november 2002 reeds de J. W. Brouwerprijs voor innovatieve projecten op het terrein van kindermishandeling ontvangen, op 10 december 2004 wordt hij geëerd met de Clara Meijer-Wichmann penning, uitgereikt door de Liga voor de Rechten van de Mens voor zijn niet aflatende strijd tegen kindermishandeling. RAAK-bestuurslid Jan Willems houdt de lofrede, waarin hij Van Dantzigs inzet voor de beschikbaarheid van geestelijke gezondheidszorg voor iedereen roemt. De slotwoorden van Willems' rede luiden:

"Nu nog een mentaliteit van 'kinderrechtelijk fatsoen moet je doen'! Dries van Dantzig ziet het niet alleen goed. Hij doet het ook goed. Hij doet goed voor de rechten van kinderen en de mensenrechten van ouders. Niemand beseft beter dan hij dat er nog een lange weg is te gaan. De weg van mensenrechten, de weg van internationale verdragen naar – om met Ernst Stern te spreken – universeel geldend recht. [...] Universeel geldend recht dus ook in Nederland. Kindermishandeling de wereld uit – om te beginnen in Nederland!"

Voor de Liga voor de Rechten van de Mens is deze uitreiking aanleiding om te komen tot een bijzonder gezamenlijk themanummer van het Ligatijdschrift Terecht en het DCI-Tijdschrift voor de Rechten van het Kind; het gehele nummer is gewijd aan aspecten van kindermishandeling.

November 2005

Het plotseling overlijden van Dries van Dantzig op 8 november doet een groot verlies ontstaan aan kundigheid, wijsheid en niet in de laatste plaats politieke lobby.

Raak produceert een DVD met gedenkwaardige herinneringen. Eveneens ter herinnering aan de oprichter wordt door het bestuur met instemming van de familie Van Dantzig de 'Andries van Dantzig penning' ingesteld. Deze penning wordt elk even jaar uitgereikt aan een persoon met uitzonderlijke verdienste op het terrein van de aanpak en preventie van kindermishandeling.

De penning met daarop een afbeelding van Andries van Dantzig wordt ontworpen en vervaardigd door de beeldend kunstenaar Far Wevers uit Oosthem (Fr).

December 2005

RAAK organiseert in Driebergen een tussenstandbijeenkomst van het RAAK-regio-project. Dr. Willem-Jan Meerding (dat moment econoom aan de Erasmus Universiteit Rotterdam) presenteert aldaar de cijfers van een onderzoek naar maatschappelijke kosten van kindermishandeling (1 miljard euro) dat hij op initiatief van prof. dr. H. Baartman heeft verricht. RAAK neemt initiatief dat cijfer nader te laten onderzoeken.

April 2006

Door beide Kamers wordt de wet op opvoeding zonder geweld aangenomen ⁴. Artikel 247 lid II van het Burgerlijk Wetboek gaat luiden:

'Onder verzorging en opvoeding worden mede verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. In de verzorging en opvoeding van het kind passen de ouders geen geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling toe.'

In het eerste manifest was dit een eis van RAAK, waar de toenmalige minister van Justitie Donner zich over heeft gebogen.

Mei 2006

RIAGG-medewerkers uit Overijssel fietsen voor RAAK ruim €15.000,- bij elkaar. Samen met een donatie van de Bernard van Leer Foundation van €5000,- wordt dit geld bestemd om dr. L. Hakkaart en drs. Cl. Bouwmans wetenschappelijk onderzoek te laten doen naar de maatschappelijke kosten van kindermishandeling.

September 2006

Rob Janssen treedt terug uit het bestuur.

20 november 2006

Het RAAK-congres "*Stem tegen kindermishandeling*" is tevens een slotmanifestatie van de RAAK-regio's. De ervaringsdeskundigen die op deze Dag van de Rechten van het Kind, een psychologe, een beeldend kunstenaar en een filmmaakster, vertellen op een zeer ingetogen manier wat het is om een mishandeld kind te zijn en vooral wat het betekent om het leven proberen op te pakken en door te zetten.

Het RAAK-congres is tevens een slotmanifestatie van de RAAK-regio's. Het project, door het ministerie van VWS gesubsidieerd heeft drie jaar geduurd. Volgens Myra ter Meulen, een van de twee landelijke coördinatoren van de RAAK-regio's, kan er geen sprake meer zijn van een "project" want inmiddels is het een werkmethode geworden die zeker gecontinueerd moet worden. De opbrengsten van de vier proefregio's zijn overduidelijk: de deskundigheid van alle betrokkenen is toegenomen, het zorgaanbod is groter geworden, samenwerking

⁴ Zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 316, nr. 6

tussen instellingen is verbeterd. Er zijn protocollen kindermishandeling ontwikkeld, Centra voor Ouders en Kind (Oké-punten) werken, er is een betere zorgcoördinatie, ziekenhuizen hanteren het SPUTOVAMO protocol.

Zowel Klaas Kooijman van NIZW, de schrijver van het Handboek RAAK-regio's, als René van Vianen van het Adviesbureau van Montfoort dat de evaluatie van de proefregio's uitvoerde, vonden dat binnen de regio's betere dwarsverbindingen tussen diverse zorginstellingen zijn gelegd al is het systeem van overleg nog niet overal volledig sluitend.

Professor Jo Hermanns, ook een landelijke coördinator van de RAAK-regio's merkte in zijn betoog op dat de regio's in hun opzet absoluut niet duur zijn: alle zorginstellingen zijn er al, er is maar een beetje geld nodig om de regiocoördinatoren aan te stellen en iets om voor de extra deskundigheid te betalen.

Marga Drewes van VWS vertelde overeen dynamisch jeugdbeleid van de afgelopen jaren. Er is 32 miljoen euro aan directe hulp aan gezinnen beschikbaar gesteld. Steven van Eijck heeft een onderzoek verricht en de voorstellen gedaan. Gemeenten moeten volgens hem de basisverantwoordelijkheid voor de preventie en de aanpak van kindermishandeling dragen.

De presentaties van RAAK-bestuursleden Stan Meuwese en Jan Willems dienden als uitgangspunten voor het politieke debat: de internationale aspecten van kindermishandeling en het RAAK Manifest 2007 werden behandeld. De VN Studie over geweld tegen kinderen heeft uitgewezen dat kindermishandeling een wereldwijd verschijnsel is dat in alle politieke systemen en op elk ontwikkelingsniveau voorkomt. Nederland moet nog een actieplan tegen kindermishandeling maken en dat onderwerp hoog op de agenda van ontwikkelingssamenwerking plaatsen. Ook op eigen politieke agenda mag de aanpak van kindermishandeling niet ontbreken. Het kinderrechtenverdrag ligt er niet om: de staat is verantwoordelijk voor de bescherming van kinderen tegen elke vorm van mishandeling binnen en buiten het gezin.

Tot slot van het congres: er was voor het RAAK-bestuur nauwelijks een discussie dat de Van Dantzig-penning voor de eerste keer uitgereikt diende te worden aan Herman Baartman, jarenlang hoogleraar inzake kindermishandeling aan de VU. RAAK-voorzitter Carla Boos schetst de ontwikkeling van Herman Baartman van academicus tot activist.

30 november 2006

Alle net geïnstalleerde Kamerleden ontvangen van RAAK een brochure: "Kinderen op 1. Politieke agenda 2007". Een nieuwe eis van RAAK uit haar eerste Manifest wordt verwezenlijkt; 4 jaar eerder dan verwacht wordt een minster voor Jeugd & Gezin aangesteld.

April 2007

De onderzoeksresultaten van de wetenschappelijke studies van de Universiteit van Leiden en de Vrije Universiteit in Amsterdam gepresenteerd in april 2007 liegen er niet om. De ernst van de situatie van de kinderen en jongeren blijkt veel groter dan tot nu toe werd vermoed. Het aantal van minimaal 107.000 mishandelde kinderen per jaar overschrijdt alle eerdere schattingen.

13 september 2007

Tijdens een bezoek aan een brede school in Tilburg neemt minister van Jeugd en Gezin André Rouvoet officieel het eindrapport over de regio's in ontvangst. In opdracht van RAAK is door Klaas Kooijman van het NJi het handboek "*Lessen van en voor regio's RAAK*" geschreven, dat samen met de brochure "Succesfactoren regio RAAK" en een CD door RAAK is uitgegeven. De kosten van de publicatie en de landelijke distributie worden door het Ministerie voor Jeugd en Gezin gedragen. Het handboek wordt voor alle gemeenten beschikbaar gesteld als basisinstrument bij de landelijke invoering van RAAK-regio- werkmethode, zoals

in het Actieplan Aanpak Kindermishandeling van Minister voor Jeugd en Gezin aangekondigd.⁵

17 november 2008

Tijdens een door het NJi en Movisie georganiseerd congres over huiselijk geweld in Nieuwegein krijgt RAAK gelegenheid om de 2e Dries Van Dantzig penning uit te reiken aan minister Rouvoet.

Deze penning voor 2008 is door het bestuur met name bedoeld als aanmoediging. Een citaat:

“Maar, minister Rouvoet, RAAK wil u met deze prijs méér zeggen. Er zit, ik beken het eerlijk, ook een licht pedagogisch tintje aan: Een aai over een bol werkt nu eenmaal beter dan honderd boze brieven. Ook bij een minister, schat ik in.

De penning is niet alleen een prestatieprijs vanwege uw nota over de aanpak van kindermishandeling van juli 2007. Maar óók een aanmoedigingsprijs om de aanpak van kindermishandeling met vaart en verve uit te voeren.

De penning is een stimuleringsprijs vanwege uw besluit om het RAAK-regio project over het hele land in te voeren. Raak is er trots op dat het door haar ontwikkelde concept deze vorm krijgt.

Maar het is óók een wáárschuwingsprijs. Laat de RAAK-regio's niet verzanden in bureaucratie. Het succes van de RAAK-regio's staat of valt met de persoonlijke betrokkenheid van alle partijen. Hou die betrokkenheid in stand, willen wij u zeggen.

Tenslotte geven wij u met de Andries van Dantzig Penning een opdracht: De opdracht te voorkómen dat u niet alleen de eerste maar ook de láátste minister voor Jeugd en Gezin in de parlementaire geschiedenis zult blijken. Want zorg voor kinderen vraagt om duurzame betrokkenheid. Om voortzetting en verdere ontwikkeling van beleid dat leidt tot een collectief, diep verankerd besef bij iedere volwassene in alle geledingen van de samenleving dat het belang van het kind centraal moet staan.”

⁵ De nieuwe programmaminister voor Jeugd en Gezin. André Rouvoet bood op 5 juli 2007 aan de Tweede Kamer het Actieplan Aanpak Kindermishandeling “Kinderen Veilig Thuis” aan, waarin de aanpak van kindermishandeling in de komende jaren gebaseerd wordt op de landelijke invoering van de Regio RAAK-werkmethode. Het was eertijds in 2002 RAAK dat initiatief heeft genomen om kindermishandeling aan te pakken door effectievere en efficiëntere inzet van bestaande instellingen.

Op 25 april 2007 nam de Tweede Kamer een motie aan om de RAAK-werkmethode in heel Nederland in te voeren. Vanaf 1 januari 2008 gaat de landelijke implementatie van start en in 2011 moet het dekkend toegepast zijn. Het beleidsplan van Minister Rouvoet en in het bijzonder het Actieplan Aanpak Kindermishandeling maken duidelijk dat diverse programmapunten van de Stichting RAAK formeel gezien werkelijkheid zijn geworden.

2009

In 2009 treedt Stan Meuwese terug uit het bestuur evenals Jan Willems. Carla Boos kondigt aan dat wanneer een geschikte vervanger gevonden wordt ook zij wil terugtreden.

2010

RAAK gaat op zoek naar nieuwe bestuursleden en een adviesraad alsmede naar sponsoren. Tijdens de viering van het 40-jarig bestaan van de Vereniging Voorkoming Kindermishandeling (VKM) wordt op 10 december 2010 voor het eerst de Van Dantzigpenning in het Kinderrechtenhuis Leiden uitgereikt. Deze derde penning valt een vrouw ten deel, drs. Gemma Kobessen, directeur van Augeo.

Ben Rensen wordt bereid gevonden ambassadeur voor de stichting te zijn en met name voor het streven van RAAK naar een Nederlandse Federatie Aanpak Kindermishandeling.

5. Het nieuwe RAAK

5.1. Een nieuwe organisatie

Nu enige bestuursleden van het eerste uur hun 'rebelse' activiteiten hebben beëindigd. Is het tijd om RAAK in een meer gedegen structuur vorm te geven. De afgelopen maanden is dit gerealiseerd. RAAK ziet er nu zo uit:

Raad van Advies

Prof. dr. Francien Lamers, oud prof. dr. Herman Baartman, drs. Peter van der Linde, dr. Cees Hoefnagels, dr. Noor Landsmeer, Gert van Harten en Myra Ter Meulen

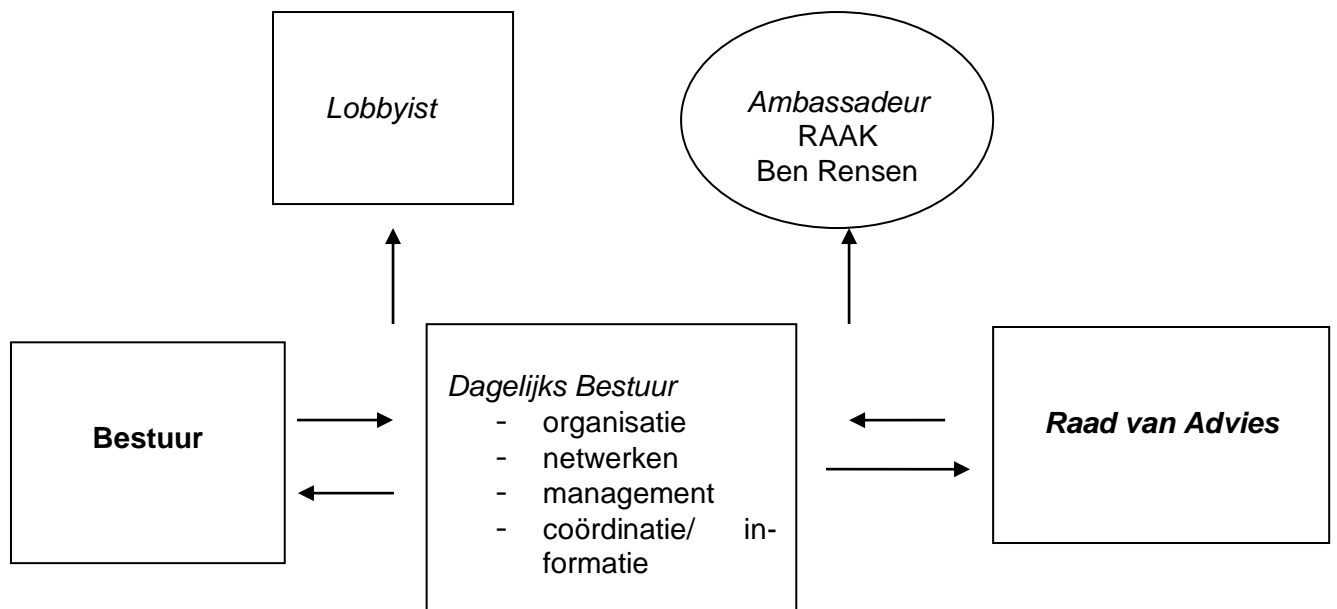
Bestuur

Martine Rademaker, Hester Diddrich, Paul Pollmann, Geertjan Groot, Marielle Mathee,

Dagelijks Bestuur

Frits Pijtak, Thomas Heyman

Organogram

5.2. Emanciperen

Het motto waar RAAK mee begon, luidde in 2000: *signaleren, activeren en emanciperen*. Het gaat er uiteindelijk om dat een minoriteit – wat betreft de doelgroep van RAAK, kin-

deren en jongeren uit Nederland die mishandeld worden - bewust wordt van haar minder waardige positie en tot haar recht komt.

De emancipatiegedachte werd in 1999 verwoord door Van Dantzig: *'Voor elke lichamelijke ziekte bestaat een stichting die de belangen van haar patiënten behartigt. Waarom bestaat er eigenlijk geen stichting die opkomt voor de belangen van mishandelde kinderen?'* De vraag inspireerde hem tot het initiatief om met Meuwese en Willems RAAK op te richten, naar hij later zei: *'Een actiegroepje van niks, een stel rebellen'*. Maar dan wel een actiegroep waarvan hij zelf - saillant detail - de gemiddelde leeftijd tot ver boven de 55 jaar opjoeg.

Zoals u in voorgaande hoofdstukken heeft kunnen lezen is RAAK er onder zijn voorzitterschap in geslaagd evenwicht te bewaren tussen actie en reflectie. RAAK verdiende prijzen en riep een penning voor verdienste in het leven. RAAK werd een eponiem, dat heden ten dage tot verwarring leidt: zijn het nu RAAK regio's of RAK-regio's waar de centra voor Jeugd & Gezin opgericht worden? [RAK = Regionale Aanpak Kindermishandeling.]

Foto 1. RAAK actie ten tijde van het eerste Balkenende kabinet

Dat reflectie en actie ook vandaag de dag nog steeds nodig is, bewijzen de cijfers in de volgende paragraaf.

5.3. Signaleren

RAAK begon haar actiecampagne tussen 1999 en 2003 met twee cijfers onder de publieke aandacht te brengen:

- **elke week** sterft 1 baby of kind als gevolg van fatale kindermishandeling ⁶ en
- **50 tot 80 duizend** kinderen worden daadwerkelijk mishandeld.

De onderzoeken uit 2006 en 2007 door de universiteiten van Leiden en Amsterdam hebben uitgewezen dat 100 tot 160.000 kinderen mishandeld worden (zie blz. 15). Daarenboven worden gemiddeld tussen 2004 en 2009 jaarlijks 60.000 geregistreerde aangiften van geweld achter de voordeur gedaan. 13.000 kinderen onder de 18 zijn daar getuige van. Dat laatste wordt ook als een vorm van kindermishandeling aangemerkt. ⁷

Uitgaande van de minimale aantallen, ergo 113.000 kinderen die mishandeld worden op een totaal van 3,4 miljoen kinderen in Nederland woonachtig onder de 19 jaar dan is dat **3300 op 100.000** als het gaat om kindermishandeling.

Een epidemioloog zou spreken van een mega-epidemie. (Men spreekt van een epidemie bij 58 zieken per 100.000 gedurende 2 weken.)

De laatst vindbare publicatie bij het CBS over kinderdoding stamt uit het 3^e kwartaal 2006 ⁸ :

'Opvallend is de toename van het aantal vermoorde kinderen. In 2005 werden 20 kinderen jonger dan 10 jaar slachtoffer van moord of doodslag, tegen 12 kinderen in 2004. Alle 20 kindermoorden in 2005 werden gepleegd door de eigen ouder, stiefouder of pleegouder.' ⁹

⁶ Dit cijfer is gebaseerd op voor Nederland omgerekende cijfers van Amerikaans onderzoek. Het laatste wetenschappelijk verantwoorde onderzoek in Nederland is verricht in 1998. 'De Nederlandse schattingen voor overlijden door kindermishandeling zijn relatief laag in vergelijking met die in anderen Europese landen en in de Verenigde Staten.' Dit is de conclusie van Kuyvenhoven e.a (1998) op basis van een onderzoek onder 6957 zelfstandig gevestigde huisartsen en alle 971 gevestigde kinderartsen in Nederland met een respons van 83% (6583). Op basis van hun onderzoek komen zij tot 40 kinderen (0-18 jr.) waarvan in 1996 een vermoeden bestond dat hun overlijden het gevolg was van mishandeling, waarbij een of beide ouders van het kind waren betrokken. 24 van hen waren jonger dan 2 jaar.

Komen Kouyvenhoven c.s. tot een 'absoluut getal' van 1.14 per 100.000 dode kinderen, UNICEF komt tot 0.6 per 100.000 als schatting (2003). In het Innocenti Report Card nr. 5 concludeert UNICEF eveneens dat de kans voor onder 2-jarigen drie keer zo groot is om te overlijden door mishandeling als daarboven. In beide bovengemelde onderzoeken worden opvoeders/ouders als plegers van de mishandeling beschouwd.

⁷ Deze cijfers zijn te vinden in het Factsheet Huiselijk Geweld van MoVisie Utrecht.

⁸ Jan Hoogenboezem 'Recente ontwikkelingen rond moord en doodslag' 3^e kwartaal 2006 Bevolkingstrends 2006

⁹ In 2007 promoveerde Toon Verheugt op het thema kinderdoding middels een studie 'Moordouders. Een klinisch en forensich psychologische studie naar de persoon van de kinderdoder.'

Vergelijk dit cijfer met de 4 slachtoffers van de Mexicaanse griep en niemand begrijpt nog dat voor de preventie van baby- en kinderdoding niet eveneens 30 miljoen euro wordt uitgetrokken.

Het laatste nieuws is dat in Het Nederlands Tijdschrift voor geneeskunde van november 2010 door Bilo e.a. een getal van 15 als 'hard cijfer' genoemd wordt, wanneer het gaat om kinderen die tragisch genoeg als gevolg van kindermishandeling zijn overleden.

5.4. Activeren; de strategie van RAAK

De missie van RAAK is:

1. Het bevorderen van een effectieve sluitende aanpak van kindermishandeling, gebaseerd op de universele rechtsgrondslag van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In het bijzonder door middel van een kindgericht gezinsbeleid met als oogmerk:
 - verbetering van de kwaliteit van opvoeding door middel van opvoedingsvoorzieningen voor alle ouders;
 - daadwerkelijke bescherming van kinderen tegen mishandeling, misbruik en verwaarlozing;
 - actieve participatie van kinderen en ouders op alle terreinen die de taken van gezinnen en de ontwikkeling van kinderen raken;
 - herstel en sociale herintegratie van mishandelde kinderen en in hun jeugd mishandelde volwassenen.
2. De Stichting tracht bovengenoemd doel te bereiken door het:
 - organiseren van bijeenkomsten en manifestaties
 - geven van voorlichting;
 - uitgeven van publicaties;
 - bevorderen van de samenwerking met en tussen verwante organisaties;
 - anderszins bevorderen van de reflectie en maatschappelijke discussie over een kindgericht gezinsbeleid en de aanpak van kindermishandeling;
 - voeren van actie (de vlieger op blz. 3 is een voorbeeld van zo'n actiemiddel dat op het Binnenhof gebruikt is);
 - en voorts alles wat daarmee in de meest uitgebreide zin des woords verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Bundeling van krachten, actie en reflectie zijn de sleutelwoorden wanneer het gaat om strategische uitwerking van deze doelen.

- a. De doelstelling van RAAK kan alleen *in vereniging* nagestreefd worden.

Het kan hier dan ook niet genoeg benadrukt worden dat RAAK ernaar zal streven alle zich op dit gebied opererende organisaties en stichtingen te verenigen onder het motto: 'Bundel de krachten en respecteer het verschil.' Het netwerken van het dagelijks bestuur zal er onder andere op gericht zijn dat in de hoopelijk nabije toekomst een platform kan worden opgericht met bestuurders van bijvoorbeeld No Kidding, Augeo, VKM, VSK, RAAK.

Zij kunnen een aanzet geven tot één sterke Nederlandse Federatie Aanpak Kindermishandeling en Verwaarlozing die zich aan zou kunnen sluiten bij de ISPCAN (zie <http://www.ispcan.org/>).

Een werkcongres in 2011 met dit doel zou een praktisch doel kunnen zijn.

- b. Zeker nu er sprake is van een economische en politieke crisis en het nog tot in september of zelfs oktober onzeker zal zijn met welke visie op kind en gezin (welke) nieuwe bewindslieden aan de slag zullen gaan, is het zaak dat een sterk RAAK op de haar zo bekende zachtaardige maar indringende wijze *actief* van zich laat horen op het Binnenhof.
- c. RAAK is een *politiserende* actiegroep hetgeen betekent dat deze boodschappen¹⁰ - met welk regerend kabinet en met welke Tweede Kamer dan ook dan ook - indringend besproken dienen te worden en vertaald in een door een regeer-akkoord gestuurd landelijk uitgezet nader genuanceerd beleid. RAAK beschouwt zichzelf als een groep vertegenwoordigers die namens het kind (0 – 19 jaar) middels *politieke lobby* zorg dragen voor maatschappelijke verbetering van hulpverlening en opvoedkwaliteit. Daarvoor is wijdvertakt en op hoog expert-niveau rijp beraad nodig. Met ingang van zo spoedig mogelijk wil RAAK dan ook 6 themagroepen starten onder leiding van haar dagelijks bestuur bestaande uit 2 personen. Het RAAK bestuur zal de organisatie en desgewenst het voorzitterschap van de themagroepen op zich nemen.
- d. RAAK wil *niet* een groep zijn die ten behoeve van en over kinderen en jongeren en hun belangen praat. Wij streven ernaar dat ook jongeren vanaf 14 leren te

¹⁰ Een actiebeweging heeft het natuurlijk in gespierde taal over 'eisen' maar door te eisen neem je mensen niet voor je in, vandaar dat wij het begrip 'boodschappen' hanteren.

participeren. Het voornemen is om leden van STUK uit te nodigen voor een samenwerkingsoverleg. Voor kinderen vinden wij de materie eigenlijk niet geschikt, tenzij kinderen met ons over hun ervaringen willen praten. Het is nog een vraag hoe wij als actiegroep met kinderen in contact kunnen komen zonder ook maar de schijn te wekken hen te gebruiken als entourage of middel voor 'het hogere doel'. Reflectie vindt ook plaats middels de themabijeenkomsten met experts alsmede door tweejaarlijkse congressen, het stimuleren van onderzoek en aanmoedigen van praktiserend hulpverleners tot publicatie van hun ervaringen.

- e. RAAK is een politiserende actiegroep. Politiserend betekent voor RAAK **niet** dat middels actie maatschappelijke overlast en schade moet worden toegebracht (denk aan stakingen, rellen, krakersacties) die leiden tot een tijdelijke ontwrichting. Het gaat veel eerder om **maatschappelijke bewustwording en beïnvloeding**. Bijvoorbeeld: hoe laten wij het als betrokkenen bij Artikel 19 van het VN Kinderrechtenverdrag tot bewindslieden en anderen die veel gezag en invloed hebben, doordringen dat er wat betreft kindermishandeling al jaren sprake is van een mega-epidemie? RAAK doet dit door congressen te organiseren, op geweldloze wijze actie te voeren via de media – denk aan de week van 'Geheim Geweld' in 2005 – of op locatie en door op wetenschappelijk onderzoek aan te sturen of door het zelf met de hulp van sponsors te laten verrichten.

5.5. Slot

Voor RAAK-oprichter Van Dantzig stond vermaatschappelijking van de opvoeding voorop. Ouders voeden hun kind op vanuit een eigen verantwoordelijkheid van nature, maar ook vanuit en in opdracht van de samenleving. Juist daarom benadrukte Van Dantzig de medeverantwoordelijkheid van de overheid als georganiseerd verband van de samenleving. RAAK zal blijven proberen om dit gedachtengoed uit te blijven dragen.

Th. Heyman
(Voorzitter)

Bijlage

Links Tweede Kamerstukken waarin RAAK genoemd wordt (in totaal 58).

1. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27410-7.html>
2. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-28880-34.html>
3. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29540-83-h1.html>

“Opvoedingsondersteuning staat weer volop in de belangstelling, niet in het minst vanwege de bijdragen van de professoren De Winter, Danzig en Doek. Ook is een manifest ontvangen van de Reflectie- en actiegroep aanpak kindermishandeling (RAAK) over de nog steeds te vaak voorkomende kindermishandeling. Het kabinet is bezig met een landelijk dekkende structuur van meldpunten kindermishandeling. RAAK richt zich echter op preventie en stelt dat consultatiebureaus ook een taak hebben inzake het signaleren van opvoedingsproblemen en het aanbieden van opvoedingscursussen. Wat is hierop de reactie van de staatssecretaris?”

4. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-28880-34.html> blz. 101
5. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29540-83-h1.html> paragraaf 60
6. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29815-1-b1>
7. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29815-31-b1.pdf>
8. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29815-36.html>

‘Mevrouw Kant spreekt haar teleurstelling uit over de vertraging die is opgetreden bij de RAAK-aanpak (reflectie- en actiegroep aanpak kindermishandeling). Na het vorige debat is toegezegd dat deze aanpak zo snel mogelijk binnen Nederland zou worden verspreid, maar deze aanpak wordt nog steeds slechts in vier regio's gehanteerd. Volgens de staatssecretaris kunnen nog geen uitspraken worden gedaan over de effecten. Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat de RAAK-aanpak snel in het hele land wordt ingevoerd? Voorts is toegezegd dat er een verplichte meldcode komt bij kindermishandeling. Wanneer zal die meldcode daadwerkelijk worden ingevoerd?’

9. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30316-3.html> blz. 6
10. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29284-14-b1> blz. 2

Th.Heyman

Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling